

INHOUD

	Inleiding Gebroken spiegels	7
1	Teddy	11
2	De zwarte prins	27
3	Café achter prikkeldraad	43
4	Witte penoze, zwarte penoze	59
5	Kunst, jazz en marihuana	72
6	Vetkuiven	82
7	De dievenwagen	97
8	Kerend tij	115
9	Bruine suiker	131
10	Café Annie	148
11	Peruanen en ander tuig	161
12	Stamgasten	174
13	In vreemde handen	187
14	Hart voor de zaak	203
15	BIBOB of Bebop	221
	Slot Jazz	231
	Verantwoording	234
	Illustratieverantwoording	252
	Geraadpleegde bronnen	253

The New Cool Collective voor de Cotton Club. Nauwkeurig geënceneerd naar voorbeeld van de foto van Ed van der Elsken uit 1961. Voor de kleding is speciaal naar vintagekleding gezocht.

GEBROKEN SPIEGELS

Twee hoge klapdeuren geven toegang tot een smalle pijpenla. De ruimte is zo smal dat er tegenover de bar alleen maar plaats is voor een enkel halfrond wandtafeltje en wat barkrukken. Achter in de zaak loopt de ruimte wat breder uit zodat er nog net een grote pooltafel en een paar tafeltjes met stoelen in passen. Het is hier donker en een kleine schijnwerper verlicht de achterwand, behangen met foto's van dansende en drinkende mensen. Naast de gang die naar de toiletten leidt, geeft een glazen deur toegang tot een kleine ruimte die uitkomt op een binnenplaats. Een ruimte voor rokers, ook al behangen met tientallen foto's.

Boven de klapdeuren bij de ingang zijn in het hout drie spiegels aangebracht, waarachter zacht roze licht brandt. De spiegels zijn beschilderd met voorstellingen van danseresjes die met guirlandes zwaaien. Langs de zijmuur, boven de houten lambrisering, hangen ook al beschilderde spiegels, vrijwel allemaal gebarsten of gebroken. Het zijn afbeeldingen van een door palmbomen omgeven Caribische schone, het Vrijheidsbeeld met wolkenkrabbers op de achtergrond en een blik op de Nieuwmarkt met de Waag. Naast de spiegels hangen tientallen ingelijste familiefoto's. In de rookruimte hangt een foto van een zevental mannen met een donkere huidskleur, gestoken in kostuum en glimmende puntschoenen. Zij staan voor de ingang van het café. Enkele mannen hebben een zonnebril op en de achterste twee dragen een diep over de ogen getrokken

gleufhoed. Aan de muur ertegenover hangt een gelijksoortige afbeelding. Alleen zijn het dit keer blanken die perfect gekleed voor de openslaande deuren van de kroeg staan. Zij zien er zo nog dreigender uit dan hun donkergekleurde tegenhangers: echte maffiosi. Een stamgast, die op een lage houten bank zijn sigaretje rookt, weet te vertellen dat het de leden zijn van de band The New Cool Collective, die ooit in de Cotton Club hebben gespeeld.

Achter de bar staat een jonge vrouw met lang bruin haar, die de klanten vriendelijk groet. Een vrouw aan de bar bestelt een witte wijn. Het barmeisje schenkt een limonadeglas tot aan de rand vol. 'Dat is flink,' zegt de vrouw. 'Ja, hoor eens, anders vind ik er niks aan,' is het antwoord. Als het barmeisje wegloopt om het terras te bedienen staat een lange man op van een van de tafeltjes achter in de kroeg. Hij draagt een mouwloos t-shirt dat twee getatoeëerde armen bloot laat. Zonder op of om te kijken stapt hij achter de bar, pakt een sleuteltje dat naast het in glas-in-lood uitgevoerde buffet hangt en loopt ermee naar de pooltafel. Daar opent hij het luikje in de tafel en haalt de biljartballen tevoorschijn. Als hij terugloopt om het sleuteltje weer op te hangen, komt het barmeisje net weer binnen. Zij groet de brutale klant, die samen met zijn maat een partijtje begint te poolen. De pooltafel staat er als tijdverdrijf, niet als winstobject.

Even later, als het barmeisje weer naar het terras loopt, roept een klant aan een van de tafeltjes om vier bier. Een kleine rosige vrouw, duidelijk ook een gast, staat op, loopt naar de tap, schenkt vier bier in, brengt die naar het tafeltje, rekent af, loopt naar de kassa en deponereert het geld in de la. 'Ach, als het druk is, dan wil ik die kleine nog wel eens te hulp schieten.'

Dit is dus de Cotton Club. De kroeg die in de jaren zestig tot ver in de provincie bekendstond als een tent waar je aan wiet kon komen. Een zaak waar mensen met een boog omheen liepen. Talloos zijn de verhalen die jaren later nog over die tijd de ronde doen. Zo weet een stamgast te vertellen hoe een vriendin

Kogelgaten in een spiegel?

van hem in de jaren zeventig op de Nieuwmarkt op de bushalte stond te wachten. Uit de Cotton Club kwam een donkere man die een gezellig gesprekje met haar aanknoopte. Thuis kwam zij tot de ontdekking dat haar portemonnee gerold was. Haar vriend reageerde woedend: 'Bij de Cotton Club! Hoe kon je zo stom zijn daar te gaan staan.'

Zo te zien is het interieur sinds die tijd niet meer veranderd. De barkrukken zijn bekleed met versleten, rood kunstleer. De granieten vloer heeft zijn beste tijd gehad. Van de groengele glas-in-loodraampjes van het buffet zit er een los en is met plakband vastgezet. Hier lijkt de tijd te hebben stilgestaan. Het barmeisje blijft in de deuropening staan om een sigaret te roken, een poolbal stuitert op de granieten vloer. Niemand kijkt

op. Als het barmeisje terug is, wijst de vrouw aan de bar op een spiegel die tegenover het biljart aan de muur hangt. Vanuit drie kleine ronde gaatjes trekken vele barsten door de spiegel. Het lijken wel kogelgaten. Op de spiegel zijn de portretten van drie mensen aangebracht met daaronder geschreven: 1940 – 50 jaar – 1990. En daaronder: *Aangeboden door de klanten van de Cotton Club*. ‘Wie zijn dat?’ vraagt de vrouw aan het barmeisje. ‘Dat zijn mijn betovergrootmoeder, mijn overgrootvader ome Frits en dat jonge meisje met het korte blonde haar is de zus van mijn grootmoeder, dat is Annie Smit.’

HOOFDSTUK 1

TEDDY

1947-1954

Het is 1947 en sinds een klein jaar werkt Annie in de kroeg van haar vader. Dat komt hem goed uit, want achttien jaar in het stratenmakersvak hebben ervoor gezorgd dat zijn knieën zijn versleten. Daarom staat hij zelf weinig achter de bar, maar zit hij de hele dag op zijn kruk dicht bij de ingang. Het café aan de Nieuwmarkt nummer 5 is een stamcafé voor buurtbewoners: timmerlieden, fabrieksarbeiders, kolenboeren, glazenwassers en sjouwers in de haven, werklieden die elke ochtend naar de kaden gaan om te kijken of er werk is. Bezoekers die het schemerige café binnengaan, komen via een glazen tussendeur waar glasgordijnen voor hangen terecht in een wolk van tabaksrook en geroezemoes. Af en toe komt er een buitenlander, een zeeman, die is komen lopen vanaf zijn schip dat in het IJ ligt. Annies vader, Frits, schenkt koffie, pils, oude en jonge jenever en af en toe een likeurtje. Zijn vrouw Da is meestal achter, in het woongedeelte. Zij doet het huishouden en zorgt voor de vier kinderen. Naar de drie dochters heeft zij weinig omkijken, maar behalve dat zij zwanger is, heeft zij ook nog de zorg voor Fritsje, een jongen van nog geen vier jaar. In januari 1948 wordt het vierde meisje geboren, Riekje.

Een deur pal naast de toiletten achter in het café geeft toegang tot de woning van het gezin. Een trapje leidt naar een iets lager gelegen keuken met twee smalle ramen die uitzicht bieden op de binnenplaats. Aan het einde van de keuken is weer een trapje van enkele treden dat toegang geeft tot de kleine

Het binnenplaatsje van de Cotton Club (Koningsstraat 10). Via het platte afdak boven de deur klommen de meiden uit het raam van hun kamertje (links).

huiskamer met aan de linker muur een groot raam dat uitkijkt op diezelfde binnenplaats. Da, die verzot op vogeltjes is, heeft in de huiskamer onder de uitbouw van de trap naar de eerste verdieping haar volière staan. De toegang tot die trap bevindt zich in de keuken. Op de eerste verdieping en de zolder zijn de slaapkamers voor het gezin. Volgens het kadaster staat de woning in de Koningsstraat nummer 10, en inderdaad is de binnenplaats achter het café, die aan de woning grenst, door een smalle steeg verbonden met de Koningsstraat.

In de eerste maanden na de oorlog was er maar weinig te doen voor de dochters van Frits en Da. Annie en haar zusjes verveelden zich stierlijk. De drie meisjes, toen nog veertien, twaalf en tien, vermaakten zich met 'hoertje spelen'. Het was de wereld die de meiden goed kenden van de overkant van de Nieuwmarkt. Alie en Willy zaten opgetut achter het raam van de

huiskamer en keken uit op de binnenplaats, waar Annie stoer rondliep. Zij was de pooier en zij herinnert zich later dat Willy altijd kwaad werd omdat die geen pooier mocht spelen. Annie zei dan steevast tegen haar ruim drie jaar jongere zusje: 'Daar ben jij nog te jong voor.'

Annie mag van haar vader 's avonds de straat niet op. Na verloop van tijd vindt zij daar een oplossing voor: ze klimt vanuit een raam op de eerste verdieping op het dak van de woonkamer en springt vervolgens de binnenplaats op. Zij loopt door het steegje de Koningsstraat in en vandaar naar de binnenstad. Frits heeft niets in de gaten. Hij is druk met zijn klanten, zijn glas bier staat altijd onder handbereik.

Als Annie eenmaal zestien is en in de kroeg werkt, is zij vrij om te gaan en te staan waar zij wil en is zij 's avonds laat vaak in de Casablanca te vinden. Die dansgelegenheid, waar vooral donkere muzikanten spelen, is vlakbij op de Zeedijk. Het danslokaal is een jaar eerder geopend door Marie Wagenaar en haar man Hans Suijkerbuijk, een donkere uit Curaçao afkomstige man. Rond 1900 wemelde het op de Zeedijk nog van de dans-tenten en cafés-chantants, zogenaamde tingeltangels. Maar in de loop der jaren sluit de gemeente steeds meer van deze gelegenheden wegens overlast. Als er dan in de oorlog ook geen zeelui meer komen, is het afgelopen met de Zeedijk als uitgaansgebied.

Marie dreef voor de oorlog vanaf haar zeventiende jaar een cafeetje achter hotel Krasnapolsky. Het kleine café werd vrijwel uitsluitend door Griekse zeelieden bezocht, die haar weemoedig 'Maria' noemden. Na de bevrijding is zij aan een nieuwe uitdaging toe en zij heeft haar oog laten vallen op een pand dat op de in die dagen nogal saaie Zeedijk staat.

Met veel smaak tovert zij de ruimte waar eerst een café was gevestigd, om in een modern en exotisch danspaleisje. Voor de deur staat een zwaargebouwde portier die ongewenste gasten, meestal lieden die zich eerder hebben misdragen, de toegang verspert. Binnen houdt een minder opzichtige bewaker de zaak

nauwlettend in de gaten. Hij is beleefd en spreekt zijn talen. Marie zelf, een stevige vrouw, waart als een generaal door de zaal en is niet te beroerd om als het nodig is eigenhandig een te opgewonden klant de deur uit te zetten.

In de smalle ruimte is voorin een aparte bar met op de muur afbeeldingen van kamelen, palmbomen en moskeeën. Daarachter bevindt zich de smalle dansruimte. Hoge antieke Chinese vazen, die Marie voor de oorlog op een veiling gekocht heeft, sieren de nissen in de wand aan weerszijden van het podium waarop de donkere muzikanten jazzmuziek spelen. De musici zouden uit de Verenigde Staten komen, maar hoewel er een enkele keer bekende Amerikaanse combo's in de Casablanca hebben gespeeld, waren de reguliere musici voornamelijk Surinamers. Langs de wanden staat aan iedere zijde een rij tafeltjes waaraan het publiek zit. De ruimte die overblijft voor de dansvloer is uiterst smal, maar altijd vol met dansende paren. De Nederlandse bezoekers zitten rustig aan hun tafeltje en vergapen zich aan de dansparen die de jive of de jitterbug dansen op de muziek van de jazzcombo's. 'Je kon er over de hoofden lopen als we daar speelden, een uur na de opening zat de tent al stampvol,' vertelt een bassist die daar regelmatig speelde.

Nederlandse mannen die niet tot de vaste clientèle behoren, kijken hun ogen uit en zijn heimelijk jaloers op de donkergekleurde dansers, die soepel draaien en na een slotwerveling hun dame moeiteloos optillen. 'Zoals de neger kon dansen, met hoed op 't hoofd, kauwgom tussen de kaken en een zwabberend sigaretje aan de onderlip gekleefd, zo zou de blanke het nooit kunnen,' schrijft Henk van Gelder in 1949 in *Elsevier*. In tegenstelling tot wat door de burgerij wordt beweerd, heerst er in de Casablanca een 'strengte tucht'. Boven de zaak wonen geen dieven, helers of marktkooplui zoals Simon Vestdijk in zijn roman *De dokter en het lichte meisje* schrijft, maar het echtpaar Suijkerbuijk zelf. Hun dochtertje Jetje, dat daar opgroeit, luistert 's avonds in bed naar de muziek.

Het danslokaal wordt bezocht door mensen uit de stad,

Annie als zij twintig jaar oud is

maar ook door zeelieden uit alle werelddelen. Het volk in de buurt praat over het exotische publiek: je kunt niet zien waar ze vandaan komen, misschien zijn ze wel gevaarlijk, het schijnt dat oudere vrouwen er een gigolo zoeken en dat er hoertjes komen, niet om een man te versieren, maar om in hun vrije uurtjes mooi opgedoft te dansen.

Vorbijgangers bestuderen nauwkeurig de foto's die in de kleine etalage naast de toegangsdeur hangen. Nette, blanke meisjes horen niet in een tent als de Casablanca te komen en ook voor Annie is de Casablanca verboden terrein. Op zekere dag meldt een stamgast vader Smit dat hij Annie op een van de foto's heeft gezien. Het leidt tot een flinke ruzie tussen Annie en haar ouders. Maar Annie laat zich niet weerhouden. Ze wil

dansen op het snelle ritme van een band. In de stad zijn maar weinig cafés waar dansmuziek wordt gespeeld en op dansscholen is het veel saaier dan in de Casablanca. De donkere jongens die daar komen, staan in de rij om haar de nieuwste danspassen te leren. Ze dragen mooie kleren en zien er veel beter uit dan die Hollandse bleekneuzen. Over gebrek aan aandacht heeft Annie niet te klagen. Zij is een mooie meid, met grote blauwe ogen in een smal gezichtje. De blonde pony en de paardenstaart geven haar iets argeloos, wat haar aantrekkingskracht op de jongens alleen maar vergroot.

Als de Casablanca dan verboden terrein voor haar is, gaat zij naar de Liberty. Dat café staat aan de kop van de Nieuwendijk naast de beruchte seksbioscoop Parisien, waar harde porno wordt vertoond, in die dagen zeer uitzonderlijk. De musicus die regelmatig als invaller voor de vaste bassist in de Liberty of de Casablanca speelde, weet nog dat er alleen maar fluisterend over de Parisien werd gesproken. De Liberty is een kleine, maar sfeervolle ruimte met een ronde dansvloer in het midden van het zaaltje. Aan de muur naast de toegang tot het etablissement hangt bij wijze van reclame een foto van de trompettist die daar optreedt: Teddy Cotton. Teddy is een donkere man met een bol gezicht, sprekende ogen en een trompet aan de lippen. Boven zijn hoge voorhoofd groeit kort kroezend haar. Hij draagt een hagelwit jasje, dat een scherp contrast vormt met zijn donkere huid.

Annie valt als een blok voor Teddy en dat blijkt wederzijds. Bijna hadden zij elkaar nog eerder ontmoet, want Teddy speelt kort na de opening ook in de Casablanca met zijn toenmalige band His Cotton Pickers. Die optredens zijn aan het eind van 1946 en dan is Annie nog net te jong om de Casablanca te bezoeken. Kort nadat Annie en Teddy elkaar in de Liberty ontmoet hebben, vraagt Teddy aan Annie waar ze werkt en al snel bezoekt hij het café van haar vader. Annie is een van de weinige Hollandse meisjes die met een kleurling omgaan. De stamgas-

ten uit de buurt spreken Annies vader erop aan: 'Wat is er met je dochter, is die met een neger?' Haar ouders zijn er aanvankelijk niet echt blij mee. Teddy is veel ouder dan Annie, hij is geboren in 1912 en heeft al drie kinderen: een zoon bij een vrouw in Amsterdam en twee jonge kinderen in Rotterdam. In 1947, als hij Annie ontmoet, is hij alleenstaand, want zijn laatste vriendin is bij de geboorte van het tweede kind gestorven. Hij heeft de kinderen bij familie ondergebracht en is naar Amsterdam getrokken.

Teddy is een vurig bewonderaar van Amerikaanse musici als Duke Ellington en Louis Armstrong. In de tijd dat Teddy zelf in verschillende bands in Den Haag en Rotterdam speelt, ziet hij Armstrong optreden tijdens een van diens concerten in de Residentie. Later imiteert Cotton zijn idool tijdens zijn optredens met veel succes. Zo wist hij na een solo net als Armstrong omstandig het zweet van zijn voorhoofd met een grote, witte zakdoek. Teddy weet dat een Amerikaanse musicus in Nederland meer indruk maakt dan iemand die uit Suriname komt. Daarom maskeert hij zonder veel problemen al in het begin van zijn artiestenloopbaan zijn Surinaamse afkomst. Een affiche van het Rotterdamse Negro Palace Mephisto in 1936 kondigt Cottons band aan als Negro-Show-Band uit New York, en rond 1943 laat hij waarschijnlijk zelf de reclamefoto maken waarop in onhandig geschreven letters staat: *Bezoek café Liberty, Nieuwedijk 63 Amsterdam, Teddy Cotton, Foto Hollywood 1072*. Maar Teddy is, wat de tekst ook mag suggereren, nooit in de States geweest. Geboren als Theodoor Kantoor is Teddy, net als de saxofonist Kid Dynamite, in 1928 als verstekeling met de boot naar Nederland gekomen. Een jaar later breekt de crisis uit en slaat de werkloosheid toe.

Werkgevers hebben personeel voor het uitkiezen en in zo'n situatie valt de keuze niet op een kleurling. Maar op zijn tijd vinden Nederlanders een zwarte man wel interessant. Dezelfde werkgever die overdag al nee schudt voordat een donkere man hem om werk heeft kunnen vragen, kijkt 's avonds ademloos

Afbeelding van Teddy Cotton

naar de bokser Battling Siki. Deze Senegalees, die met een Rotterdamse meisje is getrouwd, is in de jaren twintig ongekend populair en wordt verschillende malen geschilderd door Isaac Israëls. Dat succes maakt dat ook enkele Surinamers zich in de ring begeven. De meesten van hen laten gewoon een act zien, maar het publiek heeft niet in de gaten dat de bokswedstrijd doorgestoken kaart is. De man uit het publiek die ingaat op de uitnodiging van de ceremoniemeester om 'met de kampioen van Zuid-Amerika' te strijden, is een vriend van de bokser. Het publiek huivert bij de rake klappen die de uitdager lijkt te krijgen, maar het bloed is nep en de verwondingen stellen niet veel voor.

Een donkere man die enigszins muzikaal is, of over voldoende showtalent beschikt, kan in die tijd redelijk gemakkelijk aan de slag als tapdansende en zingende kelner of als muzikant in

een jazzband. En talent voor show, dat heeft Teddy. Het verhaal gaat dat zijn collega, de saxofonist Arthur Parisius, begonnen is in een circus, waar hij als vuurvreter en danser optreedt en zich Kid Dynamite laat noemen. Het zijn verhalen die na al die jaren moeilijk te verifiëren zijn, maar het staat vast dat zowel Kid als Teddy begonnen is als variétéartiest. Rond 1935 zou Teddy een trompet gepakt hebben en begonnen zijn met spelen. In de eerste tijd brengt hij er maar weinig van terecht, maar hij heeft onmiskenbaar aanleg.

Als artiestennaam voldoet Kantoor natuurlijk niet. Teddy wil een naam met een meer Amerikaanse uitstraling en hij verandert het stijve 'Theodoor' in Teddy. 'Kantoor' wordt Cotton, een naam met een bekende klank. Op de *cotton fields* in de Zuidelijke Staten van Amerika probeerden de slaven jaar na jaar hun eentonige werk te verlichten door het samen zingen van liederen. Daaruit waren de blues en later de jazz voortgekomen. In de jaren dertig krijgen uitgaansgelegenheden in de grote steden waar Afro-Amerikanen jazz spelen daarom vaak de naam 'Cotton Club'. Louis Armstrong, Teddy's grote voorbeeld, noemt rond 1930 zijn band de Sebastian New Cotton Club Orchestra, naar een zaak waar hij op dat moment speelt. Een paar jaar later krijgt hij een engagement in de befaamde New Yorkse Cotton Club.

De club, gelegen in de wijk Harlem, is in 1923 door een beruchte gangster, Owney 'the killer' Madden, overgenomen om er zijn drank te kunnen afzetten. Buiten geven grote lichtreclames de naam van de show aan; aan de rand van de stoep waar de gasten hun luxeauto's parkeren, staan zwarte portiers. Binnen spelen donkere artiesten gedisciplineerd hun rol in een show vol swing, dans en variété-acts, terwijl de gasten, in deze tijd van rassenscheiding uitsluitend blanken, in de weelderig ingerichte ruimte drinken, dineren en dansen. Aan de danseressen worden andere eisen gesteld dan aan de musici, de meisjes mogen niet te donker van huidskleur zijn. Het verhaal gaat dat de meisjes bij hun sollicitatie een bruine papieren zak naast hun

gezicht moeten ophouden. Is de tint van hun gezicht donkerder dan de zak, dan krijgen ze geen contract. Uit bewondering voor Armstrong kiest Teddy de naam Cotton, naar de Cotton Club waar Armstrong optrad.

Hoe relatief succesvol musici als Teddy Cotton en Kid Dynamite ook zijn, niet iedereen voelt zich gelukkig met de jazz van de donkere muzikanten. Zo schrijft het hoofd van de Amsterdamse politie, de NSB'er Tulp, over hen dat 'zij een funeste invloed uitoefenen op jeugdige meisjes die zich eensdeels aangetrokken voelen tot de zwarte huidskleur van deze liederen, en zich anderdeels laten meeslepen door hun barbaarse muziek'. Tulp overlijdt in 1942. Hij zou zich in zijn graf omdraaien als hij wist dat een paar jaar later Hollandse meisjes in dansgelegenheden bij de donkere, uit Suriname afkomstige jongens op schoot kruipen. Als ze pas in Nederland zijn, laten de jongens die vrijages beduusd over zich heen komen. In Suriname kwamen ze nauwelijks met blanke meisjes in aanraking. Vaak was contact tussen een creoolse Surinamer en een blank meisje *not done*. Hier in Nederland zijn de meisjes echter veel vlotter en vallen niet zelden op de in hun ogen exotische, zwarte mannen. 'Dat ik dat mocht meemaken, het was een droom,' zegt een Surinaamse timmerman vele jaren later, in 1994.

Ondanks de mening van mensen als deze Amsterdamse politiemann kan Teddy vrij spelen, totdat het hem in 1943 door de Kultuurkamer verboden wordt om nog op te treden. Zwarte mensen behoren in de ogen van zowel de Duitse bezetters als de NSB tot een inferieur ras. Het is een ironisch toeval dat het enige bewegende beeld dat van Teddy bewaard is gebleven, een propagandafilm van de NSB is, die deze ontaarde muziek aan de kaak stelt. Teddy en Kid Dynamite zijn daarop welgeteld een minuut te zien. Het is niet duidelijk of de muziek bij de film ook van Teddy en Kid afkomstig is. Verder is er geen enkele geluidsopname van Teddy Cotton bewaard gebleven. Het enige wat door vrienden over Teddy's spel gezegd werd, is dat het vooral hard was. Toch worden Teddy's zuivere toon en vo-

lume later legendarisch. 'Het geluid van zijn trompet was over de hele Nieuwmarkt te horen,' heeft Gerrie van der Velden van café De Zon zich laten vertellen. 'En,' voegt hij er nostalgisch aan toe, 'er was niemand die klaagde over overlast in die tijd.'

In de loop van 1947 komen in het kielzog van Annies vriend Teddy de Surinamers Eddy Faithfull en Berie Helder mee naar het café van Frits Smit. Eddy is een ware dandy die zoals zoveel Surinaamse mannen zwierig door het leven gaat. In Paramaribo droomde hij ervan de kost te verdienen als kapper. Omdat hij daarnaast belangstelling heeft voor alles wat met kunst te maken heeft, ziet hij zichzelf eerder als een toekomstige haarartiest dan als een doodgewone kapper. Het leven in Suriname biedt hem te weinig perspectief om zijn artistieke aanleg verder te ontwikkelen en hij monstert aan op een boot naar Nederland. Zo belandt hij net als de meeste zeevarenden die Amsterdam aandoen in een onderkomen in de buurt van de Zeedijk. Eenmaal gesetteld probeert hij het kappersvak op te pakken. Hij verwacht dat hij in deze mondaine stad zijn ambities als haarartiest kan waarmaken, maar komt daarbij bedrogen uit. De Nederlander wil niet door zwarte handen geknipt worden. Het is een teleurstelling die Eddy maar moeilijk kan verwerken. Maar hij zit niet bij de pakken neer en met zijn aangeboren flair weet hij toch op geheel eigen wijze een bestaan op te bouwen.

Zijn vriend Berie, ook uit Paramaribo, is een avontuurlijk ingestelde zeeman, die net als Eddy in Amsterdam is blijven hangen. Algauw bezoeken beide mannen regelmatig de Casablanca, waar Teddy optreedt. Hoewel Teddy het niet zo heeft op andere Surinamers die naar Nederland komen – het zijn volgens hem vooral goedkope avonturiers of armoedzaaiers – kan hij het wel goed vinden met Eddy en Berie.

Als café Smit na verloop van tijd voor beide vrienden een vertrouwde plek begint te worden, vraagt het drietal zich af hoe zij meer donkere klanten naar de kroeg kunnen halen. Geen van drieën denkt daarbij aan andere Surinamers, die in het al-

Teddy in de Cotton Club, links van hem Annie. Rechts, met schort, Willy

gemeen maar weinig te besteden hebben. Hun gedachten gaan vooral uit naar de vele donkere Amerikanen die na de oorlog in Duitsland zijn gelegerd. Het zijn nette kerels, ze zien er overwegend goed uit in hun keurige uniform en zij hebben veel te besteden. De Amerikanen, gewend aan Amerikaanse afstanden, komen in de weekeinden vanuit hun Duitse legerplaatsen graag naar Amsterdam om de bloemetjes buiten te zetten. De hotelkamers rond de Wallen zijn goedkoop, de meiden niet afkerig van donkere mannen en het bier kost bijna niets, zelfs niet voor hen die hun dollars uitgeven alsof het guldens zijn. De meeste soldaten hebben geen idee van de waarde van de Europese munten. Een mark of een gulden, het is hun om het even, en zij gaan ervan uit dat die muntsoorten ongeveer dezelfde waarde hebben als een dollar.